

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita P. Ignatii Loiolae, Qui religionem Clericorum Societatis Iesv instituit

**Ribadeneyra, Pedro de
Coloniæ Agrippinæ, 1602**

Societatis Iesu institutum & forma describitur. XXII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45323

Kalendas Augusti: Pontificatus nostri, An-
no primo.

F. de Mendoza.

Fed. Cardinalis Cæsius.

SOCIETATIS IESU INSTI-
tutum & forma descri-
bitur.

CAPVT XXII.

EX Pontificio hoc diplomate ma-
nifestum esse arbitror, quis sit hu-
ius Societatis finis, quod institu-
tum. Sed quoniam breuiter illud poti-
us attingitur, quàm explicatur: cre-
do equidem nonnullorum sitim ef-
se incensam, & ex his quæ de hoc insti-
tuto intellexerunt, reliqua intelligen-
di cupiditate inflammata. Quorum
ego pio desiderio pro mea parte obse-
qui conabor: & quæ summam per-
frecta sunt, ea enucleatius paulò, atq;
vberius explicare. Etenim pertinet
hoc quoque ad Ignatij (cuius vitam
seribimus) laudem, intelligere homi-
nes, quibus hanc Societatem tempe-
rauerit institutis.

Societas ergo Iesu, hoc nomine à
P 4 summis.

Sess. 25.
Cap. 16.

summis Pontificibus insignita, Religio Clericorum & est, & appellatur à Concilio Tridentino. Eius vita neque in sola contemplatione, neque in sola actione, sed in utraq; simul posita est. Finis quò spectat, & quò actiones omnes suas refert, suæ est, & alienæ salutis, ac perfectionis cura. Hanc perfectionem, quæ maximè charitate cōstat, in rebus omnibus propositam habet: ad eius normam, & suos & externos dirigit. Reliqua quæ finis causa quæruntur, huic fini consentiunt: omnia enim ferè pietatis officia quæ huc conferunt, diligenter exequitur. Nam assiduè concionatur, pueros rudesq; rectè credendi regula instituit, virtutes operandi, fugiendi vitia, præceptis erudit: orandi cum voce, tum mente certam rationem docet: ad pium frequentemq; Sacramentorum usum hortatur: aegrotos inuisit & cōsolatur: morientes in angore positos confirmat: victos in custodia, pauperes in Xenodochio, miseros ubiq; & calamitosos subleuare studet: odia extingui, & sublatis dissidijs inimicorum animos beneuolentia conglutinari: deniq; cuncta pietatis opera institui, augeri, conseruari. Quæ quidē
omnia

omnia Domibus ac Collegijs nostris communia sunt. Collegiorum verò (in quibus quidem nostri docent) illa sunt propria: literarum studia exercere sedulo, & disciplinas omnes quæ quidem homini Theologo necessariæ sunt, pro cuiusque Collegij facultate diligenter explicare: iungere cum pietate doctrinam: formare adolescentiæ mores, & mollem ætatem ac lubricam ad omnem virtutem fingere. Hæc non apud Catholicos tantum, atque integros populos conatur efficere, sed multo etiam libentius apud Barbaros, & hæreticos: tum quod sunt ab omni ope deserti ac destituti, tum verò quod hæc Societas, quemadmodum in Pontificio diplomate dicitur, ad defensionem ac propagationem fidei est potissimum instituta. Ex quibus ipsius Societatis perfectio atque præstantia, reliquarumque religionum, quæ idem habent institutum, facile elucet. Religionis enim excellentia atque perfectio ex perfectione finis dependet: estque illa religio perfectior, quæ perfectiorem finem, & ea quæ finis gratia sumuntur, aptiora habet, & ad finem consequendum magis accommodata

*D. Tho-
mas. 2.
2 q 183.
artic. 6.*

In ijs muneribus quæ diximus, ad proximorum salutem Societas ita se exercet, vt omnia gratis omninò exequatur: nihilq; pro confessionibus audiendis, concionibus, lectionibus, Missis, reliquisq; suis functionibus accipiat. Neque tamen ignorat, dignum quidem esse operarium mercede sua, æquumque, vt qui altari seruit, de altari viuat, & propterea sacrarum Religionum filijs, et ceterosynas hoc nomine debitas à populo esse: sed hoc tempore, quo Sacerdotes quidam male propter cupiditatem audiunt, & Sacramentorum administratio ab hæreticis nudinatio appellatur & quaestus, vt amputet occasionem eorum, qui volunt occasionem, aliorum consuetudine laudata, ipsa Paulum in hac parte imitatur, atque Euangelium sine sumptu ponit, & ne eius gloria euacuetur, gratis tribuit quod gratis accepit.

Ex eadem item causa factum est, vt in victu atque vestitu communem quandam viuendi rationem sequatur: parcam quidem & sobriam, moderatam tamen, & quæ vitæ sustentandæ sufficiat: Itaque habitum quidem peculiarem nullū habet, sed cōmunē

Luc 10.

Matth. 10.

1. Cor. 9.

Ibidem.

eam Sacerdotibus earum regionum
 in quibus viuit: in quo tamen & hone-
 statis, & paupertatis ratio maximè elu-
 ceat. Quod quidem factum est, tum
 quòd hæc Societas Clericorum est
 Religio (vt diximus) non Monacho-
 rum: tum verò quòd hæreticis atque
 alijs hominibus perditis, & suo & tem-
 porum vitio valde ab habitu Mona-
 chali abhorrentibus (ad quos potissi-
 mum in rectam viam reuocandos est
 instituta) plus se prodesse posse hac ra-
 tione arbitratur. Et asperiores in vi-
 ctu atque vestitu leges, corporisque
 castigationes ordinarias suis homini-
 bus nullas imponit, ad quas ratione
 sui instituti equè omnes adstringantur:
 quo ad ipsam venientium omni homi-
 num generi, naturæ, valetudini, ætati,
 communis quædam, & æquabilis vi-
 uendi ratio proposita sit, quam susci-
 pere & tenere omnes possint. Atque ob
 eam etiã causam, quòd plures habet
 ac maiores difficultates hoc institutũ,
 illiusq; sunt onera interna grauiora,
 quã in speciẽ videntur. Non tamẽ aspe-
 ritates eiusmodi aspernatur, aut ab-
 iicit, quas in alijs Religionibus suspi-
 cit, & sanctissimè institutas videt:
 sed vbi necessitas poscit, aut vtilitas,

cas Præpositi vel suscipiendas præferunt, vel ut suscipiatur, probant. Quod tam studiosè sapè fit ac feruenter, ut per DEI gratiam freno potius hæc in re nostri, quam calcaribus indigeant.

Iis tantisque occupationibus proprijs hæc Societas distenta, Chorum ubi horæ Canonicæ decantentur, ordinariè non habet. Neq; enim ad cõstituendam Religionem, Chorus requiritur necessario. Possunt enim Religiones institui ad varios fines, & ad varia misericordiæ & pietatis opera exercenda: quibus qui sedulò student, etiam si à Choro vacent, quam alij qui Choro distringuntur, religiosi nihilominus sint. Itaque ordo Diui Dominici principio Chorum videtur non habuisse, cum impetrata sui ordinis confirmatione, in varias Prouincias atque orbis terrarum partes, ad prædicandum Domini nostri Iesu Christi Euangelium, omnes suos discipulos, à sanctissimo hoc Patriarcha missos esse legamus. Quo tempore cum pauci essent, & dispersi, & docendis populis vehementer occupati, verisimile est, Chorum frequentare non potuisse. Neq; tamen dicemus Ordinem illum

*S. Tho. 2.
2. q. 168.
artic. 2.*

*a Apud
Sur. t. 4. l.
2. c. 2. vitæ
S. Domi
nici.
Anto. 3 p.
hist. ii. 23.
§. 3.*

illum sanctissimum, Religionem tunc
 propterea non fuisse, quando maxi-
 mē eius Religio floruit, & vita & do-
 ctina, & miraculis Dei Ecclesiam tan-
 topere illustravit. D. etiam Gregorius *92. disti. 6.*
 in Concilio Romano seuerē sanxit. ne *in sancta.*
 Diaconi, quos ad prædicationis officii-
 um, & eleemosynarum studium vaca-
 re cōgruebat, cantores eligātur. Quod
 videlicet (vt grauissimi sancti Patres in *Tho 2.2. q.*
 interpretātur) nobilius sit homines ver- *91. ar. 2.*
 bo & doctrina, quā cantu in Deum *Ad tertiu.*
 excitare. Quam obrem quorum est do-
 cere populum, ac doctrina pascere, &
 ad caelestia inflammare, ij cantibus in *Ibidem.*
 sistere non debent, ne dum illis occu-
 pantur, ab utilioribus abstrahantur.
 Neq; si Canon ille iam obsoleuit, mi-
 nus tamen verum est quod in Cano-
 ne continetur, nec minorem vim ha-
 bet illa ratio: Qui præstantioribus, &
 magis necessarijs distringuntur, eos &
 Choro, & minus necessarijs officijs va-
 cuos, liberosq; esse oportere. Itaq; vi-
 demus initio nascentis Ecclesie, Apo-
 stolos curam viduas alendi in septem
 Diaconos reiecisse: ne à verbi Dei præ-
 dicatione, quæ grauior ac magis ne-
 cessaria erat, sancta quidem illa sed mi-
 nus necessaria occupatione implicati,

Ab. 6.

villo modo retardarētur. Nō est (inqui-
 unt) bonum, relinquere verbum Dei,
 & ministrare mensis. Quocirca in re-
 liquis Religionibus (ijs etiam quæ ex
 instituto Chorum habent) publici pro-
 fessores, scholastici, concionatores, &
 quotidiana domesticorum, vel grauior-
 rum munerum administratione oc-
 cupati, liberiozem à Choro vacatio-
 nem habent, vt à Choro scilicet expe-
 diti, munus suum quisq; pro dignitate
 tueatur. Quod eò etiam magis ei Reli-
 gioni licebit, quæ Chorum non habet
 ex instituto. In hac autē Societate, qui
 aut scholasticus, aut publicus profes-
 sor, aut concinator, aut confessorius,
 aut coadiutor temporalis non sit, aut
 denique maioribus ministerijs suo ex
 instituto non vacet, reperies profes-
 sō neminem. Ex quo cum multa aliæ
 Ecclesiæ, ac Religiones, diuinis laudi-
 bus publicè celebrādis, sanctissimè suo
 ex instituto consecratæ sint, è quibus
 petere quiuis possit hoc ad excitādum
 animum, & pietate inflammandum
 adiumentum: & vtrumque hæc So-
 cietas complecti nequeat, in eam par-
 tem quæ minus culta ab alijs, & magis
 necessaria, variaque & multiplex est, in-
 sumbendū sibi omni ratione putat. In-
 qua:

qua tractanda atq; excolenda, ut inten-
 ta semper sit, ac nihil remittat, cetera
 quæ per se honesta quidem sunt & præ-
 clara, sed hoc eius instituto aliena, ne-
 cessariò prætermittit, alijsq; cõcedit. I-
 mitaturq; in hac etiam parte Pau- *1. Cor. 1.*
 lum Apostolum, qui de se dicit: Non
 misit me Dominus baptizare, sed euā-
 gelizare. Non quòd præclarum non
 sit, & ad salutem necessarium, ba-
 ptizare (si quidem Baptismus ianua
 Sacramentorum omnium est, & ne-
 cessarius ad salutem) sed quòd multi
 essent alij qui baptizandi officio fun-
 gi possent: pauci verò qui prædica-
 toris Evangelici personam pro digni-
 tate sustinerent. Multiformis est gratia
 Dei, & varia atque innumera Spiritus
 sancti dona. Neque in bello minus uti-
 les sunt exploratores, qui hostium
 consilia inuestigant, quàm milites,
 qui manum cum hoste conferunt: ne-
 que minus profunt, qui cuniculis actis
 oppositas munitiones disijciunt, quàm
 qui in illas iam euerfas impetum fa-
 ciunt. *1. Reg. 30.* AEqua etiam pars est descendē-
 tis ad prælium, & remanentis ad sarcina-
 nas, & similiter diuidunt: paremq;ue
 prophetandi gratiam à Deo acceperunt
 Eldad & Medad, duo ex septuaginta seni-
 bus,

Num. 11.

bus, quos elegit Moyses, tamen si remanserunt in castris, quàm sexaginta octo alij, qui stabant ante tabernaculum. Ut is qui manducat, non manducantem non spernat, & qui non manducat, manducantem non iudicet: sed

Rom. 14.

oēs laudēt omniū Dominū, q̄ dona sua distribuit prout vult. Existimatque Societas, se, tot laboribus atq; operis fructuose in animarum salutem occupata, precibus etiam ac Missis quas iugiter facit, etiam si Chorum non habeat, plenè populo satisfacere, & acceptas ab eo eleēmōlynas pro sua tenuitate retribuere.

Et quoniam ad ea quæ commemorauimus munera, rectè atq; ex ordine præstāda, magna in primis virtus, doctrina haud mediocris est necessaria, commoditas præterea naturæ, & adagendum cum hominibus dexteritas, bonaque apud ipsos homines existimatio: neque facinorosos hæc Societas admittit, neque iure ipso, siue Canonico siue Ciuili infames, neque eos quos inconstantes in sua vocatione, & leues aut inuiles omnino sibi, atque ineptos futuros putat. Nullū vero qui alterius cuiusuis religionis habitum susceperit (cupit enim vt in qua voca-

1 Cor. 7.

EIO.

ne quisque vocatus est, in ea permaneat: & ut reliqui sacrorum hominum conuentus numero, fructu, & quæ in Christo Iesu sit gloria floreat) eos tantum recipit, quos à Deo intelligit ad suum institutum vocatos. Horum quatuor sunt genera. Primum doctorum hominum est, qui diuino Spiritu tacti, quam adepti sunt eruditionem ac scientiæ laudem, Deo consecrare cupiunt, & in hac Societate ad spiritualem aliorum vtilitatem conferre. Alterum est eorum, qui cum vitæ inculpatae & sufficientis doctrinæ sint; ut profectos ipsos in spiritualibus rebus adiuuent, in Societatem admittuntur. Tertium genus constat ijs adolescentibus, quos bona spe animi & ingenij præditos admittit, eam doctrinam ut addiscant & comparent, quæ ad alios iuuandos est necessaria. Postremum eos homines continet, qui Marthæ sorte contenti, domestica ministeria curant (ut alij ijs expediti spiritalia liberius exerceant) quos propterea Coadiutores temporales vocat. Hi omnes, quicumque admittuntur, duos annos in nouitiatu sunt, intra quos votum nullum ex instituto edere coguntur, sed se ipsi ac Religionem probant. Hoc autem proba-

ba-

a De Reg.
 & transf-
 eunt ad
 rel. c. 16.
 ad Apo-
 stolicam.

Pachomi⁹
 regulā ac-
 cepit ab
 Angelo in
 quatrien-
 nij proba-
 tio præci-
 pitur, de
 quo Nice-
 phor li. 9.
 c. 1 & 2
 Paladius
 in vita
 ipsius.
 Hoc idem
 triennij

spatium in
 militibus
 iubet Gre-
 go. lib. 7.
 reg. Epi-
 stola 11.

bationis tempus, quod productius,
 quā in reliquis Religionib⁹, ac prolixius
 est, magnam affert vtilitatē ijs qui pro-
 bantur, & ipsi etiā Societati. Nam cum
 in subsidium humanæ fragilitatis spa-
 tium probationis sit institutum, vt In-
 nocentij a tertij verbis vtar, & non so-
 lum in fauorē conuersi, sed etiā Mona-
 sterijā sanctis Patribus indultū, vt &
 ille huius asperitates, & hoc mores il-
 lius valeat experiri: hoc biennij spatio,
 nostri nouitij diligentius rem totā ex-
 pendūt, ac lentius institutū probāt, ver-
 santes diu, quid ferre reculent, quid va-
 leant humeris (ne impetu quo dā animi
 potius quā ratione, aut Dei spiritu im-
 pulsi, on⁹ tollāt quod ferre nō possint)
 & Societas vicissim illos etiā probat,
 & int⁹, & in cute noscere studet: ne ho-
 minibus sese inutilibus oneret, eosque
 minus probatos admittat, quos paulō
 post dimitti necesse sit. Estq; omnino
 & ra-

& Iustinianus Auth. col. 1. tit. 5. Sacras se-
 quēs regulas idē statuit. Greg. iamē l. 8. Epist.
 23. biennio probari vult eos, qui ad cōuersionē
 suscipiuntur in Religionib. deformatis, Bene-
 dictus annū tantū probationis instituit. & S.
 Greg. cōfirmavit, vt scribit Alex. 2. 17. q. 2. c.
 Gōsaldus. Magna itaq; fuit olim varietas in
 Ecclesia Dei.

& rationi consentaneū, & sanctorū Pa-
 trū doctrinæ conueniens, & ab ipsa e-
 tiam antiqua consuetudine nō alienū
 (quæ varia olim, & multiplex in Eccle-
 sia Dei fuit) vt eo diutius atq; attenti-
 us Religionis institutū quisque perpē-
 dat, antequā illud aggrediatur, & capi-
 at, quo grauius ipsum & præclarus est:
 & vt Religio etiam eò magis perspe-
 ctos habeat, atque exploratos illos,
 qui veniant ad se, quo eius institutum
 arduum magis atque excellentius est.
 Quamobrem duorum annorum spatiū
 ad probandos nouitios suos, sedes
 Apostolica Societati dedit. Quo toto
 tempore, omnibus in rebus proprii
 instituti accuratè probantur, & oran-
 di, tum voce tum mente assiduo vsu
 exercentur, varijsque rationibus, quæ
 pertinent ad extirpandas prauas ani-
 mi cupiditates, & mortificanda mem-
 bra quæ sunt super terram, vt quidem
 ait Apostol⁹, & humilitatis officijs sur- *Coloss. 3*
 sum deorsum versantur. Probatio-
 nis enim tempore, Præfecti atque
 nouitiorum Magistri, eorum voca-
 tionem diligenter explorant & iudi-
 cant: & vt illi ipsi eam intelligant, &
 confirmant, magnopere laborant: in
 singulorum ingenium ac facultates
 su-

studiosè inquirunt: quas cum habent
 compertas, in suo quemque loco &
 gradu constituunt, nihil supra vires
 præscribunt, sed illas potius subleuant,
 & gratiæ Dei & nature seruiunt. Porro
 cum multa ijs tradunt, quæ ad confir-
 mandos eorum animos pertinent, &
 ad Regulam instituti proprii, normaq;
 reuocandos, tum verò quatuor illa, quæ
 ex Ignatii disciplina atque exemplo,
 quasi dogmata præcipua, & præcepto-
 rum reliquorum tâquam fontes sunt:
 Primum est, vt Deum in rebus omni-
 bus inuenire studeant. Alterum, illud
 vnum propositum habeant, vt omnia
 ad maiorem Dei gloriam fiant. Terti-
 um, obedientiam mordicus teneant,
 summamque in ea colenda religionẽ
 constituent. Postremum est, vt aliud
 nihil ex hoc mundo quærant, quàm
 quod quæsiuit Christus, vt sicut ille
 venit animas saluas facere, pro ijs pati,
 ac mortem oppetere, ita ipsi animas
 Christo lucrifacere omni ratione nitã-
 tur: pro eis labori se, ac morti alacres
 etiam obijciant: opprobria & contu-
 melias, si inferantur, non solum æquo,
 sed etiam libenti atque hilari animo
 propter Christum excipiant: si non in-
 ferantur, cupidè appetant, nullam ta-

mca

mē dantes ipsi causam vel occasionem
maledicti, Quod si quis consilijs Præ-
positorum, ac monitis, aut Societatis
institutis, vel pertinaciter repugnat,
vel non satis se accommodat, à Socie-
tate dimittitur. Illud enim antiquissi-
mum huic Societati est, vt quo puram
se ac sincerā tueatur, quicquid vitio-
sum ac corruptum est, præcidat, neque
quenquā retineat, quem ex instituto
retinere non debet. Biennio igitur ex-
pleto, primi generis illi, quos comme-
morauimus, ab eruditione satis instru-
cti, si ad doctrinam, virtutem quoque
ac probitatem adiecerint, & se Socie-
tati probauerint, possunt professionem
emittere: si probata satis eorum vir-
tus non videatur, amplius explora-
tur. Sed tunc quidem illi ipsi, & ij eti-
am qui secundo genere continentur,
ac spirituales Coadiutores vocantur,
Scholastici præterea, ac temporales
Coadiutores, votis se perpetuæ pau-
pertatis, castitatis, & obedientiæ
post nouitiatum obstringunt. Quæ
quidem vota simplicia, non solemnia
sunt: quibus nimirum ita astringuntur,
vt liberum tamen Societati ante pro-
fessionem sit, quos nō probat dimitte-
re, ac dimissos ab omni votorū obliga-
tio-

tio-

tione absolvere. Quocirca in huiusmodi votis, pollicitatio quaedam est, voluntaria & libera, ac simplex offerentis promissio, quo qui vouet, quantum in se est, in perpetuum se tradit Religioni. Qui quidem, re tota per biennium (ut diximus) explorata & perspecta, teneri sponte vult, & viuere ac mori hac conditione in Societate : quod certe ante ingressum cum liber sit, sui que iuris ac dominus, re minus explorata utique facere potuisset. Societatis vero tametsi nulla est obligatio peculiaris ac propria, quae quidem ab votis illorum pendeat, illa tamen maxima est atque firmissima, quam constitutiones ipsius Societatis, ac leges imponunt quae nimirum sancte verant, temere quenquam, aut inconsiderate dimitti, aut propter morbum quem Societati seruiens contraxit, aut propter causas quae sanari aliter possunt. Dimittendi autem causae praecipuae (ut vno verbo dicam) ad duas rediguntur : cum aut illi ipsi qui dimittitur, aut Societati expedit hominem dimitti. tunc enim illum retineri, contrarium esset charitati, cui omnia seruire debet. Et quidem cum necessario dimittitur, tam considerate, tam caute, tam beneuolentem ac dolenter faciendum esse constitutio.

tucio.

rationes iubet, ut nihil ad summam moderationem, religiosamque prudentiam pretermissum esse videatur. Atque ut hoc quam consideratissime fiat, solus Praepositus Generalis potestatem habet, eos ab Societate dimittendi, qui huiusmodi votis post biennium obligati sunt. Quocirca non est in eorum, qui regunt, potestate, quenquam pro suo arbitratu à Societate dimittere, sed praescripto ac lege viuitur: & si qua in remoderatos se illi praebent, ac benignos, in hac (ut par est) quam maxime. Nam praeterquam quod Christiana charitas hanc moderationem postulat, Societatis ipsius rationes vehementer exigunt, atque adeo flagitant, ne inconsulte aut facile, eruditi iam, & magnis eius multorum annorum laboribus, & sumptibus exculti ac perpolitii homines dimittantur, quos lente, magnoque iudicio, rudes atque impolitos admisit. Inconsultum enim esset, in sereno strenue laborare, metendi maturam frugem, percipiendique fructus tempus negligere. Sed cum Societatis excellens finis sit, ac proinde innumeris plenus difficultatibus, probatos viros, atque exercitatos omnino desiderat, ut sine offensione obtineat.

nea-

neatur. Quæ causa est, neminem vt cē-
seat ad professionem admittendum,
cuius virtus ac doctrina multis experi-
mētis ac diuturnis perspecta antea nō
sit: ne videlicet sui, onus supra vires tol-
lant, eoque opprimantur, atque exitio
ijs sint, quibus saluti esse debuerant. At
dum probantur, dum instituuntur, ne
vagi omninō sint, & liberi, votorum
huiusmodi (vt diximus) religione vin-
ciantur, & pedetentim, gradatimque
ab imis ascendunt ad summa. Est igitur
hæc ratio noua quidem, sed in hac
parte nouo instituto cōueniens, Scho-
lasticis salutaris, Societati necessaria,
perutilis Ecclesiæ Dei. Nam Scholasti-
ci votorum merito ac fructu gaudent,
& firmiores in sua vocatione, ijs obli-
gati redduntur. Et Societas votis eius-
modi veluti obsidibus acceptis, minus
de eorum voluntate constantiaq; du-
bitabit: neque metuet, ne populus ole-
um, ipsa vero operam perdat, & vtriq;
beneficium apud eos ponant, qui ipso-
rum benignitate atque opera, bonas
artes adepti, vbi referendæ gratiæ tem-
pus aduenerit, ad sæculū redituri sint.
Quod profecto si fieret, iniquum esset,
neque minus iniustum, quam si quis
bonis Ecclesiasticis locupletatus, &
Chri

Christi patrimonio diues, stiuā manu
 tenens, post tergum respiceret, statum
 que Ecclesiasticum deserens, negotijs
 rursus hui⁹ sæculi se implicaret. Quod
 nequando fieri possit, sacris Canonib⁹ *In 6. de e-*
 cautum est, vt si quis ad regimē Ecce- *lect. & e-*
 siæ parochialis assumptus, ad Sacer- *lecti pote-*
 dotium intra annū propter studiū non *state tit. 6.*
 promoueatur, subdiaconatū tamē su- *c. Cām ex*
 scipiat, votoque se astringat. Quod *v. eos*
 tique votum, quasi fideiussor qui-
 dam est Ecclesiæ Dei, eius qui voto
 se obstringit futuræ constantiæ. Ne
 quemadmodum Pontifex ait; sicut à *Ibidem.*
 multis, de Christi patrimonio subli-
 matis, olim factum esse dignoscitur, à
 statu retrocedere valeat Clericali. Ec-
 clesia verò Christi magno eorū Apo-
 statarum numero hac ratione libera-
 tur, qui è Societate egressi, suis votis
 obligati perpetuo existerent, neque a-
 liam viuendi rationem suscipere tuto
 possent: sicuti aliarum Religionum a-
 postatis accidere, ipsa experientia do-
 cet. Neque verò ei vlla sit iniuria, qui
 dimittitur, quandoquidē volens, ac sci-
 ens hāc legē subiit cum admissus est: ac
 liber omnino, sui que iuris relinquitur
 cum dimittitur: & meliori conditione
 plerumque egreditur, quàm ingressus
 est.

Q

est.

est. Neque dimittitur, nisi propter ipsius, aut propter vniuersæ Societatis bonū: cuius (quoniam multorum commune bonū est) maior sanè ratio, quàm cuiuscunque boni priuati habenda est.

*Inno. III.
de reg. &
transf. ad
relig. c. Li-
est.*

Vt enim maius bonum, minori bono præponitur: ita communis utilitas speciali utilitati præfertur. Quod si Religiones omnes possunt, & solent, profectos etiam suos qui insanabiles videntur, & curationem non admittunt, è coetu suo pellere; cum tamen sic eiectione, professionem suam quo ad possunt præstare teneantur: nulli sanè mirum videri debet, si Societas eos ab se dimittit, qui professionem nullam susceperunt, sed vota tantum simpliciter ediderunt, quorum, cum dimittuntur, vinculis exoluti, liberam quocunque velint abeundi habent potestatem. Neque verò, si is qui Societatem ingreditur, ipsi Societati sese committit & credit, sperans se nullo vnquam tempore ab illa dimittendum, nisi magna quadam ratione: par est vt Societas illi ipsi ita confidat, vt nullam illius perseverantiæ atque stabilitatis exigat cautionem. Nō enim partes partes sunt. Neque tamen si res se perpendas, minor aut infirmior est cautio (vt pau-

paulò antè diximus) quam filijs suis
 præstat Societas ex instituto, ea, quam
 ab illis accipit ex voto. Et ijs quidem v-
 tilitatibus nouum hoc institutum fir-
 matur. Neque tamen ita nouum est, vt
 non multa eius vestigia in seminarijs
 antiquis Clericorum habeamus, quæ
 admodum in nonnullis Toletanis Con-
 cilijs, alijsque videre est, quæ huc addu-
 cere, & alias rationes afferre, nimis
 longum esset, & à nostro instituto a-
 lienum, minimeq; necessarium. Nam
 quod caput est, cum vniuersum Socie-
 tatis institutum, tum verò potissimum
 hæc eius pars, multorum summorum
 Pontificum iudicio atque institutio-
 ne, & sacrosancta œcumenici Triden-
 tique Concilij autoritate compro-
 batur. Vt ergo ad quatuor illa homi-
 num genera, quæ in Societatem ad-
 mittuntur, reuertamur: Primi illi qui
 eruditione sunt conspicui, ad profes-
 sionem quatuor votorum admittuntur.
 Secundi, in Coadiutorum spiritualium
 formatorum gradum, per tria illa vo-
 ta similiter publica, sed simplicia, in
 superioris manibus emissa, adsciscun-
 tur. Eodemque modo, qui ad domesti-
 ca munia obeunda sunt admissi, certum
 suum temporalium Coadiutorum for-
 mato-

Tol. 2 c. 7.

Tol. 4. c. 23

cabil. c. 3.

sub Ludo.

Pio Aquis.

c. 135.

matorum gradum, & ipsi consequuntur: utriusque autem formati Coadiutores, nullius postea hereditariae successionis sunt capaces, ut in constitutione Gregorij XIII. (quam paulò post lubicam) videre est. Spirituales Coadiutores, quasi subsidiarii milites adiuuant profectos & subleuant, & ad omnes excursiones parati sunt. Temporales verò Coadiutores, reliquos domesticarum rerum cura leuant. Scholastici literas discunt, & cū spiritu quē in Nouitiatu hauserunt, doctrinam coniungunt: totoque studiorum tempore, ita literarum disciplinas vacant, ut pietatem teneant, sui que mortificationem non omittant: immò verò in multis se Professorum & Coadiutorum spiritualium muneribus exercēt (pro facultate cuiusque & ingenio) ut consuetudine bene agendi paratiores sint, & tanquam exercitatores, ad illorum ministeria suo tempore obeunda. Hoc in Collegijs fit. Habet enim Societas Domos & Collegia, quae ita distinguuntur. Domus aut probationis sunt, in quibus eo quo diximus modo, ad religionis disciplinam conformantur Nouitij: aut Professorum, in quibus scilicet, qui Nouitatus, ac studio-

rum

rum laboribus perfuncti sunt, confessionibus, prædicationibus, aliisque pietatis ministerijs, ad proximorum utilitatem se exercent. Collegia Scholasticorum sunt, in ijs quamuis nonnulla Professorum usurpentur munia, propria tamen illorum sunt, quæcunque pertinent ad discendas vel docendas eas disciplinas, quæ ad Professorum ministeria rectè obeunda sunt necessaria. Domus professorum reditus nullos habere possunt (ne ad ædificationem quidem Templi, aut cultum eius, ac ornatum) nec possessiones vllas, priuatim vel in communi: nec ius petendi vllas, perpetuas eleëmofynas, sed quotidianis viuunt. Domibus probationis & Collegijs bona in cõmune habere licet: vt & nouitij oneri ne sint populis, antequam vsui esse incipiant, & Scholastici victum quærendi sollicitudine expediti, liberius in rerum cognitionem incumbant. Eiusmodi autem reditus, vel à ciuitatibus publicè constituuntur, vel priuatim à primarijs viris ac copiosis, qui facultates suas rectè se collocare hac ratione putant, & præclarè de hominibus mereri, vt xxiiii. capite dicam. Collegiorum bona professa Societas admini-

Q 3

stram

Frat: ex quibus tamen ad ipsam nulla
 peruenire potest utilitas, sed in victu
 Scholasticorum & vestitu penitus con-
 sumuntur. Ita fit, vt quorum est fru-
 ctus, ij subsint imperio, neque bo-
 nis abutendi habeant facultatem: qui
 praesunt, ex suis laboribus utilitatem
 nullam propriam percipiunt, sed eam
 in certos vsus fratrum suorum, praesti-
 tutosque conuertant. Scholastici stu-
 dijs confectis ad incudem rursus reuo-
 cantur, ac veluti excoquantur, vt in
 Professorum, aut spiritualium Coadiu-
 torum formatorum adsciscantur nu-
 merum. At verò Professis magna est
 in primis autoritas, & ius Societatem
 gubernandi. Ex illis, Assistentes, Pro-
 uinciales, Cōmissarii, Visitatores creā-
 tur, & Praepositus ipse Generalis. Ex
 quo etiam conuenit, vt spectatae virtu-
 tis ac eruditionis laude, rerumque vtu
 praesent, cum omnibus tamen aequali-
 ter (vt faciunt) viuant, & humilitate ac
 modestia exaequent, quae poterant vi-
 deri inaequalia. Edunt autem professi
 solemnia vota tria, caeterarum Reli-
 gionum more, Paupertatis, Castitatis,
 & Obedientiae (ijs enim tribus vo-
 tis, vis Religionis & natura continetur)
 addunt quartum peculiare, ac pro-
 pri-

primum Societatis, de Obedientia ad-
missiones Romano Pontifici fideliter
præstanda. Quod quidem his tempo-
ribus luctuosis ac perditis, quibus sa-
cro sanctæ Sedis autoritas ab hæreticis
acerrimè impugnatur, diuinum pla-
nè inuentum fuit. Nam præter alias v-
tilitates, quas continet multas & ma-
gnas, quæ in ipsa Instituti formula in-
guntur, certè arctius adstringit, quod
hæretici laxare student. Sed vt non so-
lùm in præsens optimè Societas gu-
bernetur, verùm etiam in posterum,
& cupiditati atque ambitioni, religio-
si status certissimis pestibus, quarum
in ipsa est, occurratur: alia vota
simplicia professi emittunt, promit-
tuntque se non consensuros, vt Con-
stitutiones de paupertate, quæ nunc est
in Societate, immutentur, nisi fortè vt
magis illam contrahant & arctèt, nul-
lam in Societate dignitatem, neque
apertè neque occultè quæsituros: si
quem verò abijisse sciuerint, fideliter
prodituros: extra Societatem verò,
nullam admissuros dignitatem, nisi e-
ius qui præcipere possit, obedientiæ
compellantur.

GVBERNATIONIS porro forma &
ratio hæc est. Vniuersæ Societati cum

Q.†

sum.

summa potestate præest Præpositus v-
 nus generalis. Is Præpositorum Pro-
 uincialiū suffragio adlegitur, & duorū
 præterea Professorū, qui in congrega-
 tione Prouinciali electi, vnà cum Pro-
 uinciali ex singulis Prouincijs ad gene-
 ralem conuentum veniunt, perpetuus-
 que est, ac maximam inter omnes ha-
 bet autoritatem. Ipse ex cognitione
 rerum omnium & personarum Societa-
 tatis, quā habet permagnam, Rectores
 Collegiorum, Domorum Præpositos
 cōstituit: Prouinciales, Visitatores, ac
 Commissarios creat. Quæ ratio com-
 modissima est, & ad pacem, modesti-
 am, humilitatemque conseruandam
 aptissima: tollit enim ac rescindit per-
 turbationes animorum, dissensiones,
 inuidias, odia, quæ Prælatorum electio-
 nes ferè consequuntur eas, quæ ex mul-
 torum pendent iudicio ac voluntate.
 Præpositus item Generalis per se, vel
 per suos Prouinciales, Collegia mode-
 ratur: facultates à sede Apostolica So-
 cietati datas, & priuilegia suis dispen-
 sat, eorum vsum adstringit, relaxat, cō-
 cedit, reuocat: admittendi in Societa-
 tem, atque ab ea dimittendi, in Pro-
 fessorum numerum cooptandi, Con-
 uentus generales (quibus ipse præest)
 indi-

indicendi, ac peragendi, plenissimam potestatem habet: denique ad eius arbitrium iudiciumque, summa omnium rerum, consiliorumque redit. Qua potestate ne ille fortè abutatur, præter eam curam, quæ in optimo Generali præposito eligendo, atque ad id munus aptissimo adhibetur (quæ summa est, pari que religione seruat) quorum suffragio Præpositus Generalis creatur, ab eisdem quatuor spectatissimi Patres eliguntur, qui Assistentes appellantur, sunt que præposito Generali à consilio. Illi victum eius ac vestitum moderantur, labores definiunt, de erratis in humilitate admonent: ad eamque rem Admonitor (sic enim vocatur) ab ipsa Societate est constitutus. Si quid grauius accidat, si acerbus ille plerumque ac violentus, si bonorum Collegiorum profusus aut præposterus distributor fortassè sit, si doctrinam deprauatus, vel moribus (homines enim sum) congregationem generalē (quæ quoniam vniuersam Societatem representat: ipso etiam Præposito Generali superior est) indicendi penes Assistentes ius est, in qua veritas earum rerum, & pondus examinatur; & pro modo culpæ, pœna imponitur. Priuati

Q 5

enim

enim Generalatu Præpositus Generalis potest, si res exigat, & grauioribus etiã supplicijs affici. Ex quo Societatis gubernatio, cum proximè ad Monarchiam accedat, multum etiã habet Aristocratiz. Vitato enim quod vitiosum esse potest, id quod in vtroque genere est optimum, Societas sumpsit. Nam vnum esse in gubernatione Principem, præclarum quidem est, & ad conseruationem firmũ: sed si ille sit moderatus & sapiens. Verum tamen periculosum est, ne honore elatus, libidinem suam, non rationem sequatur: & quod traditum est ad salutem, in perniciem multorum conuertat. Et vt hoc quidem absit, vtque maximè sapiens sit, omnia certè scire vnus non potest, ac propterea, Ibi salus populi, vbi cõsilia multa. Quod enim quisque præ alijs scit, id in commune confert. At verò illud subest in multitudine periculi, ne quot capita, tot sint sententiæ, & illud vnum, quo maximè hominum conuentus ac consociatio cõtinetur, distractum in varia dissoluatur. Quæ pericula in vtroque genere vt vitaret, & vnitatem hæc Societas à Monarchia accepit, & ab Optimabus consilijs, & ita vtrunque tempera.

Bonier 22.

peravit, ut Praepositus Generalis & praesit omnibus, & ipse quodammodo subfit, eiusque Assistentes Consiliarii, non Indices sint. Haec est instituti Societatis huius species quaedam, ac gubernationis forma, quam Ignatius expressit, ac nobis reliquit. Quae quidem, ut ex superioribus liquet, quanquam multa cum reliquis Religionibus coniuncta atque communia, nonnulla tamen propria habet ac singularia. Nam cum haec Societas Religio sit, ea habeat necesse est, quae ceterae habent Religiones, & quae ita propria Religionis sunt, ut ab ea diuelli, distrahiq; non possint. Ea autem sunt vota tria, Paupertatis, Castitatis, ac Obedientiae, in quibus vis ac natura religionis posita est, & quae si absint, religio esse, dici non possit. Sed cum etiam Religio Clericorum sit (quemadmodum Tridentina synodus testatur) à religionibus omnibus Monasticis differat, oportet: in ijs quidem, quibus illae à Clero distant, dissidentque. Et quamuis religiones omnes eodem spectent, & ad perfectionem Evangelicam tanquam in vnum eundemque finem vltimum referantur: vna quaeque tamen finem suum praecipuum ac peculiarem

sess.
c. 16.

Q. 5

litera

liarem habet, quem respicit ac sequitur. Qui finis cum alius alibi sit, etiam ea quæ ad finem illum diriguntur, diuersa, diuersis in Religionibus sint, necesse est. Pendent enim ex extremo media; & ex fine, ea quæ finis gratia quærantur. Neque vlla Religio reperiri potest quæ tantam habeat cum vlla alia religione similitudinem & affinitatem, vt non multa etiam habeat dissimilia, & propria. Nam si nihil omnino inter vtramque intersit, non duæ similes, sed vna, eademque sit Religio. Habet præterea Religio quilibet sua priuilegia, & iuris communis dispensationes, quas Christi in terris Vicarius, quasi ipsius iuris communis autor, interpres, ac dispensator sua autoritate facit, ad vtilitatem atque ornamentum Ecclesiæ sanctæ. Quæ quidem admirabili hac varietate circumamicta est, & tanquam castra Dei, habet plurimas atque inuictas armatorum militum acies, in comune quidem fortissimè dimicantiam, sed non eisdem omnes, sed singulas aptis, suis, propriisque armis vrentium. Quæ quidem armorum genera, tam inter se differunt, quam milites, qui armis vtuntur. Denique
Deus,

Deus, qui sapientissimè omnia gubernet, ad morbi naturam medicinam accommodat, & pro temporum varietate, ad Ecclesiam suam vel excolendam, vel illustrandam varias Regiones præfinitis à se ætatibus mittit.

NOVA GREGORII XIII.

Constitutio, & Instituti Societatis

Iesu confirmatio.

CAPVT XXIII.

CUm hæc scripsissem, & publicare ac prælo mandare vellem, noua Constitutio felicitis recordationis Gregorij XIII. in manus meas venit. In qua cum vniuersum Societatis Institutum declarat, omniaque eius privilegia, constitutiones, atque statuta approbat, & denuò confirmat: tū verò præcipua quædam ex ijs quæ à me in proximo capite explicata sunt, ita definit & statuit, vt rem totam qua de agimus, maximè illustret. Atque etiam excommunicationis lætæ sententiæ anathemate eos constringit, qui ijs contraria dixerint, docuerintve. Et temerariam quorundam frænat audaciam, qui de hoc instituto, & de alijs Apostolicis eiusdem Gregorij literis. illud

Q 7

similitæ